

Лінда С.М.

д. арх, професор,
Завідувач кафедри дизайну та основ архітектури,
Інститут архітектури,
Національний університет «Львівська політехніка»

Богданова Ю.Л.

старший викладач,
Кафедра дизайну архітектурного середовища, Інститут архітектури,
Національний університет «Львівська політехніка»

МІСТОБУДІВНИЙ РОЗВИТОК КАСТЕЛІВКИ

Територія дільниці Кастелівка була приєднана до Львова наприкінці XVIII ст., коли були розібрані міські фортифікації, а передмістя об'єднані з середмістям. Тоді ж було проведено перший адміністративний розподіл міста. У 1885 р. Кастелівка була придбана архітекторами Юліаном Захарієвичем та Іваном Левинським, які започаткували новий період розбудови дільниці, що зберегла свою історичну назву. Купівля саме цієї території та її призначення під забудову віллами і особняками не були випадковими. Так традиційно склалося, що на південних околицях міста, ще з кінця XVIII ст., будували свої палаци заможні міщани та шляхта. Проте у 80-их роках Львів став інтенсивно територіально розростатися. Зелені, оточені садками сучасні вулиці Коперника, Дорошенка, а згодом Крушельницької перетворювалися на квартали, щільно забудовані прибутковими будинками і громадськими спорудами. Зведення по вул. Бандери будівлі Львівської політехніки, у 1873-1876 рр., значно сприяло інтенсифікації урбанізаційних процесів у південному напрямку. Розбудові дільниці повинно було сприяти і те, що поруч, вздовж парної сторони вул. Чупринки І. Левинський купив кілька ділянок під спорудження своєї будівельної фабрики.

Перші особняки на Кастелівці були запроектовані у 1889 р., отже у 1886-1888 рр. архітекторами була продумана і сформована містобудівна концепція дільниці, яка на свій час була новаторською і оригінальною. Вона ґрунтувалася на спробі створити гуманізоване, побудоване на глибокій єдності з природою середовище для проживання людини. Це було принципове протиставлення архітектурному середовищу центральної частини міста, суцільно одягнутому у камінь і цеглу, позбавленому зелені, свіжого повітря. Архітектори відмовилися від поширеної практики розбивки дільниці паралельними і перпендикулярними вулицями на

однакові прямокутні квартали. Натомість була запроєктована мальовнича система криволінійних вулиць, основу якої створила вулиця “На віллах”, згодом Набеляка (тепер. вул. Котляревського). Вона підкреслювала складний рельєф місцевості, підпорядковуючись природному оточенню. Котеджі, кожний за індивідуальним проектом, розташовувалися в глибині ділянок і стояли окремо, або були зблоковані. Всього передбачалося побудувати 64 котеджі.

Всього за період з 1889 р. по 1906 р. було реалізовано 23 особняки у стилі “народного романтизму”, ще кілька у першому десятилітті ХХ ст. було споруджено на сучасних вулицях Котляревського і Горбачевського, хоча стильові характеристики їх свідчать про інший напрямок у львівській архітектурі.

Сучасна містобудівельна структура ділянки цілком відповідає запроєктованій, хоча з часом були внесені корективи: деякі фрагменти вулиці Котляревського набули більш геометрично правильних обрисів, також ця вулиця була продовжена далі на південь і з’єдналася з вул. Метрологічною, згодом були структуровані вулиці на північній стороні ділянки.

З часом змінилася містобудівельна ситуація, у період модерну ділянка була забудована прибутковими будинками і втратила первинний архітектурний образ, замислений своїми творцями, проте вона стала особливою сторінкою розвитку Львова. Новаторською була її містобудівна структура, оригінальними стильові вирішення, які базувалися на формах народної архітектури.

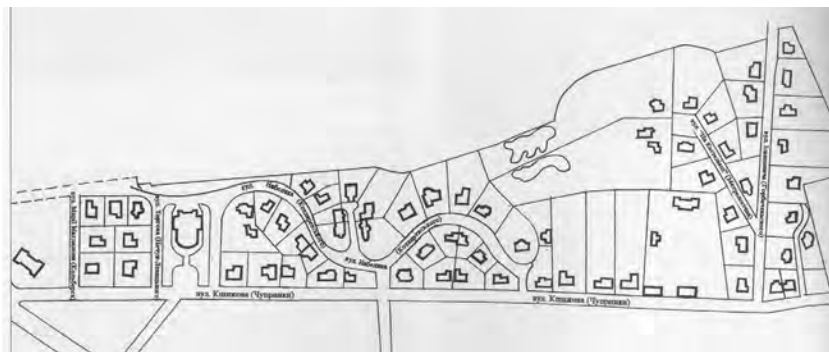

Рис. 1. Ситуаційна схема Кастелівки. Прорис С. Лінди.

Fig. 1. Situational scheme of Kastelivka. Outline drawing by S. Linda.

Linda S.

Sc. D., professor,
Head of the Department of Design and Architecture Fundamentals,
Institute of Architecture,
Lviv Polytechnic National University

Bohdanova Y.

senior lecturer,
Department of Architectural Environment Design, Institute of Architecture,
Lviv Polytechnic National University

THE CITY BUILDING DEVELOPMENT OF KASTELIVKA

The Kastelivka district territory has been added to the Lviv city at the end of the XVIII century when the city fortifications were deconstructed and city outskirts were united with the inner city. The first administrative city planning took place same time. At the year 1885 architects Julien Zakhariyevych and Ivan Levynskyi has bought the Kastelivka area. They have started the new building development trend of the district, which has saved it's historical name. The choice to buy this territory to use for villa private housing building was not accidental. It has been traditionally formed from the beginning of the XVIII century that the southern city outskirts were used by rich and noble citizens to build their mansions. But intense development of Lviv city territory has began at the 80s years. Modern Kopernika, Doroshenka and Krushelnitskoi streets previously had a lot of greenery and gardens, began transforming into city blocks with profitable houses and civil structures. The rise of the Polytechnic of Lviv building at the Bandera street at the years 1873–1876 had a major influence on urbanistic processes at the southern direction. The development of subject area has been influenced by another factor that I. Levynskyi has bought a few areas near Chyprynka street to construct his building manufacture.

First private houses at Kastelivka were projected at the year 1889, that means that during years 1886–1888 architects have developed and formed the city building concept of the area, which was innovative and original for it's time. It was based on the attempt to create humanistic environment for citizens dwelling which is built with much unity with nature. The idea has been a complete opposite of the city central part architecture environment, which consisted mostly of stones and bricks and which had no greenery and fresh air. The architects have declined the popular way of dividing area into parallel and perpendicular streets with same rectangular blocks. Instead of that they have projected a scenic system of curved streets basing on the «On

Villas» street, later named Nablyaka (the Kotlyarevskogo street nowadays). It was highlighting the complicated area landscape and followed the natural surrounding. Each cottage had individual projecting and was placed deep inside the districts. They were individual structures or building blocks. Sum number of cottages to build was projected as 64.

Total count of realized private houses built in «people's romanticism» style at the period from year 1889 to year 1906 was 23. A few more houses were built at the first 10 years of XX century. They took place at modern Kotlyarevskogo and Gorbachevskogo streets but their styling character depict another way of Lviv architecture development.

Modern city building structure of this area remains the same as projected despite time made some changes: a few parts of Kotlyarevskogo street obtained more geometrically-correct shapes and this street was prolonged further to southern direction and got connected with Metrologichna street. After some time northern part of the street structures obtained optimised structuration.

But with pass of time the city building situation has changed. At the period of modern the area was built with profitable houses and lost its original architecture image projected by its creators. But it has become the special part of Lviv city building development. Its city building structure was innovative, the style solutions were original and based on the shapes of people's architecture.